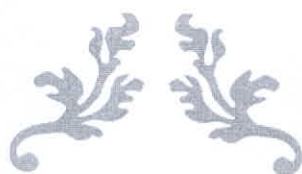

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر

Contemporary Political - Social Thought

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه خوزوی - دانشگاهی

پته

نام رشته: اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر

عنوان گرایش: -

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

زیر گروه تحصیلی: علوم حوزوی - دانشگاهی

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۰۳/۱۷

برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر، در جلسه شماره ۲۷ تاریخ ۱۴۰۲/۰۳/۱۷ گروه تخصصی برنامه ریزی و گسترش دانشگاه ها و موسسات آموزشی و پژوهشی خاص (حوزوی - دانشگاهی) به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک - این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی - دانشگاهی پذیرفته می شوند، قابل اجرا است.

ماده دو - این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر مصوب جلسه ۷۹۶ تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۴ شورای عالی برنامه ریزی می شود.

ماده سه - این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی - دانشگاهی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می شود.

ماده چهار - این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر رضا نقی زاده

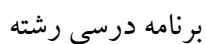
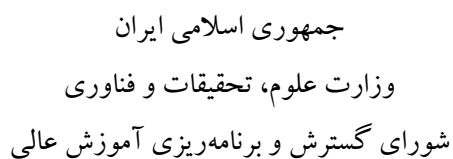
مدیر کل دفتر برنامه ریزی آموزش عالی

و دبیر کمیسیون

دکتر قاسم عمو عابدینی

معاون آموزشی و رئیس کمیسیون

Contemporary Political – Social Thought

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه علوم حوزوی - دانشگاهی

بر اساس مصوبه جلسه شماره ۷۹۶ تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۴ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر

Contemporary Political – Social thought

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

تهیه کنندگان:

دکتر موسی نجفی عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
دکتر مهدی ابوطالبی عضو هیات علمی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
دکتر ابودر مظاهری عضو هیات علمی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱	۱۸ واحد دروس تخصصی	۲۰ واحد دروس تخصصی
۲	۲۰ واحد مجموع دروس اختیاری	۱۸ واحد مجموع دروس اختیاری
۳	عدم تبیین مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه دروس مرتبط	تبیین مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه دروس مرتبط
۴		ورود برخی اطلاعات جدید در مورد آموزش‌های تکمیلی و راهبردهای تدریس و یادگیری

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

گروه «تاریخ اندیشه معاصر» در سال ۱۳۷۹ فعالیت پژوهشی خود را در مؤسسه امام خمینی (ره) با رویکرد «مطالعات میان‌رشته‌ای» آغاز کرد. در این گروه فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم سیاسی، جامعه‌شناسی، تاریخ، والیات و معارف اسلامی حضور داشتند. با توجه به اهداف کلان مؤسسه، بازخوانی و بررسی مباحث تحولات معاصر ایران و ارائه نظریات جدید در این حوزه، بر اساس گرایش‌های اندیشه‌سیاسی، تاریخ، جامعه‌شناسی و با محوریت تفکر ناب شیعی هدف اصلی گروه قرار گرفت. سیر کلی پژوهش‌های این گروه به گونه‌ای پیش‌بینی شده بود که با بررسی تحولات فکری، سیاسی و اجتماعی معاصر (از صفویه به بعد)، بتواند مبانی نظری و عقبه تاریخی انقلاب اسلامی ایران و چشم‌انداز آینده آن یعنی تشکیل تمدن اسلامی را تبیین نماید. پس از حدود ۱۰ سال پژوهش در این حوزه و تألیف حدود ۱۵ جلد کتاب در این زمینه، تصمیم به تأسیس یک دوره آموزشی با رویکرد میان رشته‌ای گرفته شد و بر اساس مصوبه هیئت رییسه مؤسسه، گروه آموزشی و پژوهشی «تاریخ اندیشه معاصر» با رویکرد میان رشته‌ای تصویب شد. هم‌اکنون عناوین دروس مقطع کارشناسی ارشد این گروه با همان رویکرد و با انتخاب عناوینی از سه حوزه مباحث تاریخی، علوم سیاسی و جامعه‌شناسی، با تأکید بر تحولات معاصر ایران ارائه می‌گردد.

مشخصات کلی، تعریف و اهداف

کارشناسی ارشد اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر دوره‌ای تخصصی و میان رشته‌ای است که در طی آن فراگیران به صورت عمیق دروس مختلف در حوزه اندیشه‌های سیاسی - اجتماعی معاصر را فرا گرفته و در پایان موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد می‌گردند.

فراگیران این دوره با اندیشه‌های سیاسی - اجتماعی معاصر و بستر تاریخی و اجتماعی آن با نگاه جریان‌شناختی و تحلیلی آشنا خواهند شد و توانایی بحث و بررسی و تحقیق با رویکرد میان رشته‌ای در این حوزه کسب خواهند کرد.

اهداف کلی

- تربیت مدرس برای مقطع کارشناسی رشته اندیشه سیاسی - اجتماعی معاصر؛
- تربیت پژوهش‌گر با توانایی میان رشته‌ای در حوزه مطالعات اندیشه و تحولات سیاسی - اجتماعی ایران معاصر؛
- تربیت پژوهش‌گر با توانایی میان رشته‌ای در حوزه مطالعات اندیشه تحولات سیاسی - اجتماعی ایران معاصر؛
- تربیت افراد مستعد برای ورود به دوره دکتری؛

اهداف و سیاست‌های آموزشی

- ایجاد توانایی نگاه کلان و میان رشته‌ای به مسائل اندیشه و تحولات سیاسی - اجتماعی معاصر؛
 - ایجاد توانایی بررسی و تحلیل اندیشه‌های سیاسی - اجتماعی معاصر؛
 - ایجاد توانایی تحقیق و پژوهش میان رشته‌ای در راستای مطالعات معاصر به ویژه انقلاب اسلامی و آینده آن؛
- یعنی تمدن اسلامی؛
- ایجاد توانایی تألیف متون میان رشته‌ای در حوزه مطالعاتی اندیشه و تحولات سیاسی - اجتماعی معاصر؛

با توجه به ضرورت تبیین مبانی نظری و عقبه تاریخی انقلاب اسلامی ایران و چشم‌انداز آینده آن یعنی تشکیل تمدن اسلامی و مواجهه با اندیشه‌های جدید در حوزه مسائل سیاسی - اجتماعی و ضرورت بازخوانی اندیشه‌ها و تحولات معاصر ایران در راستای تولید علوم انسانی اسلامی - ایرانی و نیاز جدی به مطالعات میان رشته‌ای در این حوزه، این دوره با مشخصات فوق تدوین شده است.

تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس تخصصی	۲۰
دروس اختیاری	۶
پایان نامه	۶
جمع	۳۲

مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
توان تحقیق و پژوهش در اندیشه‌های سیاسی اجتماعی	روش‌شناسی تحلیل اندیشه‌های سیاسی اجتماعی؛ متن‌شناسی تاریخی؛
مهارت تحلیل فلسفه‌های مضاف	فلسفه علوم اجتماعی؛ فلسفه سیاسی اسلامی؛ فلسفه تاریخ؛ سمینار فلسفه سیاسی غرب،
توانایی تحقیق در مطالعات معاصر به ویژه انقلاب اسلامی و آینده آن یعنی تمدن اسلامی	فلسفه انقلاب اسلامی؛ تمدن‌شناسی تطبیقی؛ بازتاب جهانی انقلاب اسلامی؛
توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر	سمینار تحولات سیاسی اجتماعی ایران معاصر؛ نظریه‌های مختلف در نسبت دین و دموکراسی؛ سنت و تجدد در ایران معاصر؛ مناسبات روحانیت و دولت در ایران معاصر؛ نقش استعمار در ایران معاصر؛ سیر تحول اندیشه سیاسی در ایران اسلامی؛ شرق‌شناسی و ایران معاصر؛ هویت ملی در ایران؛ جریان‌شناسی فکری سیاسی دوره جمهوری اسلامی؛ اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) و مبانی نظری آن؛

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

با توجه به میان رشته‌ای بودن این دوره از فارغ التحصیلان رشته‌های تاریخ، جامعه‌شناسی و علوم سیاسی در مقطع کارشناسی، برای شرکت در دوره، پذیرش خواهد شد. به تناسب رشته تحصیلی این افراد و برای کسانی که از رشته‌های دیگر پذیرش می‌شوند، تعدادی واحد پیشنهاد هم ارائه خواهد شد

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱۰۱	روش‌شناسی تحلیل اندیشه‌های سیاسی - اجتماعی	۲	۲			۳۲		
۱۰۲	فلسفه سیاسی اسلامی	۲	۲			۳۲		
۱۰۳	فلسفه علوم اجتماعی	۲	۲			۳۲		
۱۰۴	فلسفه تاریخ	۲	۲			۳۲		
۱۰۵	نظریه‌های مختلف در نسبت دین و دموکراسی	۲	۲			۳۲		
۱۰۶	سمینار تحولات سیاسی - اجتماعی ایران معاصر	۲	۲			۳۲		
۱۰۷	فلسفه انقلاب اسلامی	۲	۲			۳۲		
۱۰۸	سنت و تجدد در ایران معاصر	۲	۲			۳۲		
۱۰۹	تمدن‌شناسی تطبیقی (اسلام و غرب)	۲	۲			۳۲		
۱۱۰	شرق‌شناسی و ایران معاصر	۲	۲			۳۲		

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری (۶ واحد)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۲۰۱	سمینار فلسفه سیاسی غرب	۲	۲			۳۲		
۲۰۲	مناسبات روحانیت و دولت در ایران معاصر	۲	۲			۳۲		
203	نقش استعمار در ایران معاصر	۲	۲			۳۲		
۲۰۴	سیر تحول اندیشه سیاسی در ایران معاصر	۲	۲			۳۲		
۲۰۵	بازتاب جهانی انقلاب اسلامی	۲	۲			۳۲		
۲۰۶	متن‌شناسی تاریخی با تأکید بر ایران معاصر	۲	۲			۳۲		
۲۰۷	هویت ملی ایرانیان (با تأکید بر ایران معاصر)	۲	۲			۳۲		
۲۰۸	جریان‌شناسی فکری سیاسی دوره جمهوری اسلامی	۲	۲			۳۲		
۲۰۹	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) و مبانی نظری آن	۲	۲			۳۲		

تذکر: دانشجوی می‌تواند از بین ۹ عنوان فوق ۳ عنوان را به صورت اختیاری انتخاب نماید.

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

عنوان درس به فارسی:		روش شناسی تحلیل اندیشه های سیاسی	
عنوان درس به انگلیسی:		Methodology of Analysis of Political Thoughts	
دروس پیش نیاز:	ندارد	نوع درس و واحد	
دروس هم نیاز:		پایه ☐ نظری ☒	
تعداد واحد:	۲	تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد ساعت:	۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
		رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر: مقاله پژوهشی ☒

هدف کلی: توان تحقیق و پژوهش در اندیشه های سیاسی اجتماعی

اهداف ویژه: آشنایی با روش های تحلیل اندیشه های سیاسی

پ) مباحث یا سرفصل ها:

سرفصل

۱. کلیات

- مفهوم روش شناسی
- ضرورت روش شناسی اندیشه سیاسی
- سیر تطور روش شناسی اندیشه سیاسی

۲. مبانی روش شناسی اندیشه ها

- امکان شناخت و تحلیل اندیشه
- محدودیت پذیری شناخت اندیشه
- تفسیر پذیری برخی از اندیشه ها
- تغییر پذیری اندیشه
- رابطه نسبی اندیشه و واقعیت
- رابطه نسبی انگیزه و اندیشه

۳. اصول روش شناسی اندیشه ها

- ضرورت شناخت و تحلیل نظام وار اندیشه
- ضرورت شناخت و تحلیل همه اجزای اندیشه
- ضرورت شناخت و تحلیل اندیشه های محوری
- ضرورت ارجاع متشابهات به محکومات

۴. ابعاد تحلیل اندیشه ها

- تحلیل محتوای اندیشه
- تحلیل زمینه شناسی اندیشه
- تحلیل تأثیر گذاری اندیشه بر واقع

۵. ابعاد تحلیل محتوا

- تحلیل مبانی
- تحلیل دلالتی (تحلیل گزاره ای، تحلیل نظام گزاره ها)

• تحلیل قرائن

• تحلیل انتقادی

۶. ابعاد تحلیل زمینه شناسی

• شناسایی منابع اصلی اندیشه ساز

• تفکیک انواع تأثیر گذاری

• شناسایی سطوح تأثیر گذاری

• شناسایی موانع تأثیر گذاری

۷. ابعاد تحلیل تأثیر گذاری بر واقع

• تفکیک اندیشه های مؤثر از اندیشه های غیر مؤثر

• تفکیک انواع تأثیر گذاری بر واقع

• شناسایی سطوح تأثیر گذاری بر واقع

• شناسایی موانع تأثیر گذاری

ن) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش تدریس پژوهش محور

ارائه تکلیف پژوهشی به دانشجویان

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. فهم نظریه های سیاسی، اسپریگنز، فرهنگ رجایی، تهران: نشر آگاه، ۱۳۷۰.

۲. بنیادشناسی و زمینه شناسی عقلانیت: روش شناسی تحلیل (اندیشه های رجال دینی - سیاسی) / ذبیح الله زنجبانی قم: انتشارات

موسسه آموزشی و پرورشی امام خمینی (ره)، ۱۴۳۱ق. = ۲۰۱۰م. = ۱۳۸۹.

۳. روش شناسی در مطالعات سیاسی اسلام / علی اکبر علیخانی و... [و دیگران]. - تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۵.

۴. پژوهش در علوم سیاسی، سید کاووس امامی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷.

۵. روش و نظریه در علوم سیاسی، مارش دیوید، جری استوکر، ترجمه محمد حاجی یوسفی، تهران: پژوهشکده مطالعات

راهبردی، ۱۳۸۸.

۶. میشل فوکو فراسوی ساختگرایی و هرمنوتیک با مؤخره ای به قلم میشل فوکو / نوشته هیوبرت دریفوس، پل رابینو؛ ترجمه

حسین بشیریه. - تهران: نشر نی، ۱۳۷۶.

۷. درآمدی بر هرمنوتیک / احمد واعظی. - تهران: دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۰.

۸. ساخت اجتماعی واقعیت (رساله ای در جامعه شناسی شناخت) / پتر ل. برگر، توماس لوکمان؛ ترجمه فریبرز مجیدی. -

تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۷۵.

۹. تحلیل محتوا: مبانی روش شناسی / کلوس کریپندورف؛ ترجمه هوشنگ نایی. - تهران: نشر نی، ۱۳۸۳.

عنوان درس به فارسی:		فلسفه سیاسی اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		Islamic Political Philosophy	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	نوع درس و واحد
دروس هم نیاز:		تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: مهارت تحلیل فلسفه های مضاف

اهداف ویژه: شناخت و تحلیل ماهیت، ابعاد و سیر تحول فلسفه سیاسی اسلامی

پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. کلیات

- معنا و امکان فلسفه اسلامی و فلسفه سیاسی اسلامی
- نسبت فلسفه سیاسی اسلامی با گونه های دیگر اندیشه ورزی سیاسی (فقه سیاسی، کلام سیاسی، اندرزنامه نویسی و سیاست نامه نویسی و ...)

۲. جایگاه فلسفه سیاسی در منظومه علوم فلسفی (طبقه بندی علوم)

۳. مبانی فلسفه سیاسی اسلامی: هستی شناسی، معرفت شناسی، انسان شناسی

۴. روش شناسی فلسفه سیاسی اسلامی

۵. مسائل فلسفه سیاسی اسلامی

• منشأ جامعه

• انواع مدینه

• ریاست جامعه

• انواع حکومت ها

• جایگاه مردم

• عدالت

• مسائل جدید (آزادی، مردم سالاری و ...)

۶. ویژگی های فلسفه سیاسی اسلامی در مکاتب فلسفه اسلامی (مشاء، اشراق، حکمت متعالیه)

۷. سیر فلسفه سیاسی اسلامی

• از فارابی تا سهروردی

• از سهروردی تا ملاصدرا

• از ملاصدرا تا کنون

۸. نقش و سهم فلسفه سیاسی در تکوین عقلانیت سیاسی اسلامی

۹. نسبت فلسفه سیاسی اسلامی و فلسفه سیاسی غرب

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مجموعه آثار فلسفه سیاسی فارابی، (آراء اهل مدینه، سیاست مدینه، و)

۲. اصول و مبادی فلسفه سیاسی فارابی، ناظر زاده کرمانی، دانشگاه الزهراء، ۱۳۷۶.

۳. فارابی، رضا داوری، تهران، طرح نو، ۱۳۷۴

۴. فلسفه سیاسی ابن سینا، ابوالفضل شکوری، قم، عقل سرخ، ۱۳۸۴.

۵. مجموعه مقالات همایش حکمت سیاسی متعالیه

۶. مراتب ظهور فلسفه سیاسی در تمدن اسلامی، موسی نجفی، تهران، دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۲.

۷. چیستی فلسفه سیاسی در حوزه تمدن اسلامی، محمد پزشکی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۳.

۸. لئو اشتراوس و فلسفه سیاسی اسلامی، محسن رضوانی، قم، موسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۵.

۹. فلسفه سیاسی چیست، لئو اشتراوس، مترجم فرهنگ رجایی، تهران، علمی فرهنگی، ۱۳۷۳.

۱۰. ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، غلامحسین ابراهیمی دینانی، تهران، طرح نو، ۱۳۷۹.

۱۱. زوال اندیشه سیاسی در ایران، سید جواد طباطبایی، تهران، کویر، ۱۳۷۳.

۱۲. اندیشه سیاسی متفکران اسلامی ج ۱، (فلسفه سیاسی اسلام)، به اهتمام محسن مهاجرنیا، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی،

۱۳۸۹.

عنوان درس به فارسی: فلسفه علوم اجتماعی		عنوان درس به انگلیسی:
Philosophy of social sciences	نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:
ندارد	پایه ☐ نظری ☒	دروس پیش نیاز:
	تخصصی ☒ عملی ☐	دروس هم نیاز:
۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	تعداد واحد:
۲	رساله / پایان نامه ☐	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر: .

هدف کلی: مهارت تحلیل فلسفه‌های مضاف

اهداف ویژه: شناخت و تحلیل ماهیت و رهیافت‌های علوم اجتماعی و میزان واقع‌نمایی آن

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

- تعریف علوم اجتماعی و تعیین مصادیق آن
- جایگاه علوم اجتماعی در منظومه علوم
- سیر تطور علوم اجتماعی در غرب و جهان اسلام
- ۲. مبانی، رهیافت‌ها و روش‌های مختلف در علوم اجتماعی
- ۳. مدل‌های تبیین در علوم اجتماعی
- ۴. نقش نظریه در مشاهده رفتارهای اجتماعی
- ۵. امکان یا عدم امکان تفسیر علی رفتارهای اجتماعی
- ۶. پیش‌بینی علمی در علوم اجتماعی (امکان، وقوع و شرایط)
- ۷. آسیب‌شناسی علوم اجتماعی

• مبانی و رهیافت‌ها

• امکان بومی‌سازی علوم اجتماعی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. فلسفه امروزی علوم اجتماعی: نگرشی چند فرهنگی / برایان فی؛ ترجمه خشایار دیهیمی. - تهران: طرح نو، ۱۳۸۶.

۲. فلسفه علوم اجتماعی، آلن راین؛ ترجمه عبدالکریم سروش. - [تهران]: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷.

۳. تبیین در علوم اجتماعی: درآمدی به فلسفه علم الاجتماع، اثر دانیل لیتل؛ ترجمه عبدالکریم سروش. - تهران: مؤسسه فرهنگی

صراط، ۱۳۷۳.

۴. روش‌شناسی علوم اجتماعی / ماکس وبر؛ ترجمه‌ی حسن چاوشیان. - تهران: نشر مرکز، ۱۳۸۴.

۵. فلسفه علوم اجتماعی: بنیادهای فلسفی تفکر اجتماعی / تد بنتون؛ یان کرایب؛ ترجمه شهناز مسمی پرست، محمود متحد. - تهران: آگه، ۱۳۸۴.
۶. روش در علوم اجتماعی: رویکردی رئالیستی / نوشته آندرو ساینر؛ ترجمه عماد افروغ. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۵.
۷. چیستی علم: درآمدی بر مکاتب علم‌شناسی فلسفی / آلن ف چالمرز؛ ترجمه سعیدزیا کلام. تهران: انتشارات علمی فرهنگی، ۱۳۷۴.

عنوان درس به فارسی:		فلسفه تاریخ
عنوان درس به انگلیسی:		Philosophy of History
نوع درس و واحد		
پایه ☐	نظری ☒	ندارد
تخصصی ☒	عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۲	
رساله / پایان نامه ☐		اختیاری ☐ نظری-عملی ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: مهارت تحلیل فلسفه‌های مضاف

اهداف ویژه: شناخت مسائل، مکاتب و اندیشمندان فلسفه تاریخ

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مفاهیم:

فلسفه نظری تاریخ، فلسفه علم تاریخ

۲. تاریخچه و دیدگاه‌های عمده فلسفه تاریخ

• تائوئیسم و کنفوسیوس

• بودیسم

• فرهنگ اسطوره‌ای یونان و روم باستان

• آیین زردشت و ایران باستان

• ادیان ابراهیمی (یهودیت، مسیحیت و اسلام)

• غرب جدید (مدرنیسم - پست مدرنیسم)

۳. جایگاه عقل در تاریخ

• تبیین ضرورت و کلیت در تاریخ (نفی تضاد در تاریخ)

• نظریه‌های مختلف در باب ضرورت تاریخ (تقدیر و مشیت خداوند «کلامی»، حتمیت تاریخی «فلسفه طبیعی»، جبر

علمی «علمی - تجربی: تک عاملی - چند عاملی»)

۴. نظریه‌های عمده درباره جهت تاریخ

• جهت الهی

• جهت مادی

۵. نظریه‌های عمده درباره سیر تاریخ

• سیر خطی (پیشرفت و قهقرایی)

• سیر ادواری

۶. نظریه‌های عمده در باب تکامل تاریخ و معیارهای آن

۷. اندیشمندان فلسفه تاریخ اسلامی

• ابن خلدون، شهید مطهری، شهید صدر و سایر اندیشمندان

۸. اندیشمندان فلسفه تاریخ غرب

• ویکو، مونتنسکیو، هرِدِر، هگل، مارکس، اشپنگلر، توینبی و ...

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. فلسفه تاریخ، کریم مجتهدی، تهران، سروش، ۱۳۸۱.
۲. فلسفه تاریخ، عبدالکریم سروش، تهران، حکمت، ۱۳۵۷.
۳. فلسفه تاریخ، مرتضی مطهری، قم، صدرا، ۱۳۶۹.
۴. جامعه و تاریخ، آیت الله محمد تقی مصباح یزدی، سازمان تبلیغات اسلامی، چ ۲، ۱۳۷۹.
۵. سنت‌های تاریخ و فلسفه اجتماعی در مکتب قرآنی، محمد باقر صدر، مرکز نشر فرهنگی رجاء، مترج حسین منوچهری نائینی، ۱۳۶۹.
۶. فلسفه تاریخ ابن خلدون، محسن مهدی، مترجم مجید مسعودی، علمی فرهنگی، ۱۳۷۳.
۷. فلسفه تاریخ (مجموعه مقالات)، پل ادواردز، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۵.
۸. درآمدی بر فلسفه تاریخ، مایکل استنفورد، ترجمه احمد گل محمدی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۲.
۹. فلسفه تاریخ، حسینعلی نوذری، تهران، طرح نو، ۱۳۷۹.
۱۰. مقدمه‌ای بر فلسفه تاریخ، والش، ویلیام هنری، مترجم ضیاء الدین طباطبایی، تهران، امیر کبیر، ۱۳۶۳.
۱۱. فلسفه نوین تاریخ حاوی اصول نظریات و فرضیه‌های پرفسور آرنولد تاین بی در تحلیل و توجیه کل تاریخ بشر از آغاز ظهور تمدن تا به امروز/ آرنولد تاین بی؛ ترجمه و تلخیص بهاءالدین بازارگاد. - [بی‌جا]: فروغی، ۱۳۵۶.
۱۲. فلسفه تاریخ هگل، بن کیمپل، مترجم عبدالعلی دستغیب، تهران، بدیع، ۱۳۷۳.
۱۳. عقل در تاریخ، هگل، مترجم حمید عنایت، دانشگاه صنعتی شریف، ۱۳۵۶.

عنوان درس به فارسی:		نظریه های مختلف در نسبت دین و دموکراسی	
عنوان درس به انگلیسی:		Different theories on the relationship between religion and democracy	
نوع درس و واحد			
پایه ☐ نظری ☒		ندارد	
تخصصی اجباری ☒ عملی ☐			
اختیاری ☐ نظری-عملی ☐		۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: بررسی و ارزیابی نظریه‌های مختلف در نسبت دین و دموکراسی جهت دستیابی به الگوی مناسب از جایگاه مردم در

حکومت دینی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

- مفاهیم: دین، دموکراسی، مردم‌سالاری

- تاریخچه و الگوهای مشارکت سیاسی مردم در تمدن‌های مختلف

۲. نظریه‌ها، مدل‌ها و رویکردهای مختلف دموکراسی

- مبانی فلسفی دموکراسی در غرب

- نظریه‌ها و مدل‌های دموکراسی در فلسفه سیاسی غرب (کلاسیک، جدید، معاصر)

- رویکردهای کلان به دموکراسی (ارزشی و روشی)

۳. نسبت دین و دموکراسی

- تلقی‌های حداقلی و حداکثری از دین و دموکراسی

- سازگاری دین با دموکراسی حداقلی

- سازگاری دموکراسی با دین حداقلی

- ناسازگاری دین و دموکراسی و طرد دموکراسی

- ناسازگاری دین و دموکراسی و طرد دین

۴. جایگاه مردم در نظریه سیاسی اسلام و الگوی مردم‌سالاری دینی

- ظرفیت‌های دین اسلام برای مشارکت سیاسی مردم

- تاریخچه مشارکت سیاسی مردم در تاریخ اسلام

- مفهوم مردم‌سالاری دینی

- مبانی مردم‌سالاری دینی

- مؤلفه‌های مردم‌سالاری دینی

- نظریه‌های مختلف در مورد امکان مردم‌سالاری دینی

- نسبت مردم‌سالاری دینی و ولایت فقیه

• چالش‌های نظری و عملی مردم‌سالاری دینی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مدل‌های دموکراسی / نویسنده دیوید هلد؛ مترجم عباس مخبر. - تهران: روشنگران، ۱۳۶۹.
۲. درباره دموکراسی / نویسنده رابرت دال؛ مترجم حسن فشارکی. - تهران: شیرازه، ۱۳۷۹.
۳. تدین، حکومت و توسعه / محمدجواد لاریجانی. - [بی‌جا]: اندیشه معاصر، ۱۳۷۷.
۴. الاسلام المعاصر و الديمقراطية / اعداد عبدالجبار الرفاعی؛ ابراهیم العبادی... [و دیگران]؛ [تهیه] مرکز دراسات فلسفه الدین - بغداد. - بیروت: دار الهادی، ۱۴۲۶ ق. = ۲۰۰۵ م. = ۱۳۸۴.
۵. مردم‌سالاری دینی و نظریه ولایت فقیه / محمدجواد نوروزی، محمدتقی مصباح یزدی؛ گردآوری معاونت پژوهش. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۷.
۶. مردم‌سالاری دینی / به‌اهتمام محمدباقر خرم‌شاد؛ برگزار کننده نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها و دانشگاه علامه طباطبائی. - تهران: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۵.
۷. تبیین مردم‌سالاری دینی / جمعی از نویسندگان. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۸. مقایسه مبانی مردم‌سالاری دینی و دموکراسی لیبرالی / حمزه‌علی وحیدی‌منش. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
۹. مردم‌سالاری دینی / مسعود پورفرد. - قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۴.

عنوان درس به فارسی:		سمینار تحولات سیاسی - اجتماعی ایران معاصر	
عنوان درس به انگلیسی:		Seminar on socio-political developments in contemporary Iran	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:		ندارد	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ■ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: شناخت سیر تحولات مهم فکری - مذهبی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی از دوره صفویه تا دوره جمهوری اسلامی و توان مقایسه دوره‌ها با یکدیگر.

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقایسه و سیر تحولات مهم فکری - مذهبی در دوره‌های مختلف:

- نقش و جایگاه دین در سیاست و جامعه
- نقش و جایگاه تفکر غرب جدید در سیاست و جامعه
- جایگاه مذهب شیعه و مذهب تسنن
- رابطه روحانیت شیعه با حاکمان و کارکردهای روحانیت
- نقش و جایگاه جریان منورالفکری
- نقش و جایگاه اقلیت‌های دینی و فرق انحرافی.

۲. مقایسه و سیر تحولات مهم سیاسی در دوره‌های مختلف:

- ماهیت حکومت‌ها و میزان مشروعیت و مقبولیت سیاسی
- ماهیت جنبش‌های سیاسی و اصول سیاست خارجی.

۳. مقایسه و سیر تحولات مهم اجتماعی در دوره‌های مختلف:

- وضعیت طبقاتی جامعه
- شیوه و ساختار اداری و نظامی
- نهادهای مدنی
- وضعیت آموزش و وضعیت زنان.

۴. مقایسه و سیر تحولات مهم اقتصادی در دوره‌های مختلف:

- وضعیت معیشتی مردم
- منابع مالی حکومت و منابع مالی طبقات مهم

۵. مقایسه دوره‌های حکومتی از بُعد نسبت آنها با عناصر هویت ملی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

تذکر: با توجه به اینکه این درس در قالب سمینار برگزار می‌شود، منابع آن با راهنمایی استاد و تحقیق دانش‌پژوهان تعیین خواهد شد.

عنوان درس به فارسی:		فلسفه انقلاب اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		Philosophy of the Islamic Revolution	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:		تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحقیق در مطالعات معاصر به ویژه انقلاب اسلامی و آینده آن یعنی تمدن اسلامی

اهداف ویژه: تبیین عقلانی از علل و ماهیت انقلاب اسلامی و چشم انداز آینده آن

ب) مباحث یا سرفصل ها:

۱. کلیات

• مفاهیم: انقلاب، انقلاب اسلامی

• امکان تبیین فلسفی و عقلانی از انقلاب اسلامی

۲. نظریه های مختلف در خاستگاه و ماهیت فکری انقلاب اسلامی

• اندیشه های اسلامی (فقهی، فلسفی، عرفانی، کلامی)

• اندیشه های لیبرالی

• اندیشه های سوسیالیستی

• اندیشه های التقاطی

۳. فلسفه سیاسی انقلاب اسلامی

• مشروعیت

• ماهیت و مدل حکومت

• مفاهیم: آزادی، عدالت، استقلال و ...

۴. فلسفه تاریخ انقلاب اسلامی

• فلسفه تاریخ الهی و انقلاب اسلامی

• فلسفه تاریخ تشیع (ولایت و مهدویت) و انقلاب اسلامی

• نظریه تکامل تاریخ و انقلاب اسلامی

• آینده انقلاب اسلامی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. آینده انقلاب اسلامی ایران، مرتضی مطهری، انتشارات صدرا، قم، چاپ ۳۳، ۱۳۸۹.

۲. ایرانیها چه رؤیایی در سردارند؟ (تهران: ۱۳۵۷) / میشل فوکو؛ ترجمه حسین معصومی همدانی. - تهران: هرمس، ۱۳۷۷.
۳. انقلاب اسلامی و وضع کنونی عالم / نویسنده رضا داوری اردکانی. - تهران: مرکز فرهنگی علامه طباطبائی، ۱۳۶۱.
۴. فرهنگ سیاسی شیعه و انقلاب اسلامی (۵۷ - ۱۳۴۲) / مؤلف یدالله هنری لطیف پور. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۹.
۵. انقلاب اسلامی: زمینه‌ها و پیامدها / منوچهر محمدی؛ تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، معاونت امور اساتید و دروس معارف اسلامی. - قم: معارف، ۱۳۸۰.
۶. انقلاب اسلامی: جهشی در تحولات سیاسی تاریخ / محمدتقی مصباح یزدی؛ تدوین و نگارش قاسم شبان‌نیا. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
۷. غرب و انقلاب اسلامی (ج ۱ و ۲): مجموعه مقالات همایش "بررسی و نقد نظریه پردازی غرب درباره انقلاب اسلامی" (کتاب آموزه ۸ و ۹) تدوین گروه تاریخ و اندیشه معاصر. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۱.
۸. هراس بنیادین: اروپامداری و ظهور اسلام گرایی / بابی سعید؛ ترجمه غلامرضا جمشیدیها، موسی عنبری. - تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ، ۱۳۷۹.
۹. ایران بین دو انقلاب: درآمدی بر جامعه‌شناسی سیاسی ایران معاصر / پروانه آبراهامیان؛ ترجمه احمد گل محمدی، محمدابراهیم فتاحی ولی لای. - تهران: نشر نی، ۱۳۷۷.
۱۰. انقلاب فرامردن و تمدن اسلامی (موج چهارم بیداری اسلامی)، موسی نجفی، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، تهران، ۱۳۸۷.

عنوان درس به فارسی:		سنت و تجدد در ایران معاصر	
عنوان درس به انگلیسی:		Tradition and modernity in contemporary Iran	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:		ندارد	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۲	
		رساله / پایان نامه ☐	
		اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
		تخصصی ☒ عملی ☐	
		پایه ☐ نظری ☒	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: تحلیل تاریخی مواجهه سنت و تجدد در ایران معاصر و بررسی نظریه‌های مختلف در نسبت سنت و تجدد

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

- مفاهیم: سنت، دین، تجدد، نوگرایی، مدرنیته، مدرنیسم، مدرنیزاسیون و ...
- خاستگاه و مؤلفه‌های تجدد در غرب
- ماهیت، مؤلفه‌ها و مظاهر سنت در ایران

۲. آشنایی ایرانیان با تجدد

- تاریخچه روابط ایران و غرب در دوره معاصر
- زمینه‌های تاریخی - سیاسی آشنایی با تجدد
- مبلغان و مروجان تجدد در ایران: (اتباع خارجی در ایران، اعزام دانشجویان به خارج، تجار و سیاحان، سفرای ایران در خارج)

۳. جلوه‌ها و سیر تجدد در ایران و میزان تأثیرپذیری ایرانیان از آن

- نخستین جلوه‌های نظری و عینی تجدد در ایران
- سیر تحول تجدد در ایران
- میزان تأثیرپذیری ایرانیان از تجدد:
- نظام آموزشی (مدارس، دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه و ...)
- نظام سیاسی (ساختار قدرت، نهادهای سیاسی، شیوه تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری و ...)
- نظام اقتصادی (شیوه تولید، صادرات و واردات، وابستگی و خودکفایی و ...)
- فرهنگ عمومی (پوشش، غذا، مسکن، آداب و رسوم و ...)

۴. مواضع نظری و عملی ایرانیان نسبت به مظاهر مختلف تجدد

۵. چالش‌های امروزی ایران با مسأله تجدد

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

۱. نخستین رویاروییهای اندیشه گران ایران با رویه تمدن بورژوازی غرب / عبدالهادی حائری. - تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۷.
۲. سیر تفکر معاصر در ایران / محمد مددپور. - [ویرایش ۲]. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، منادی تربیت، ۱۳۷۹.
۳. آشنایی ایرانیان با فلسفه های جدید غرب (مجموعه پژوهشی) / تألیف کریم مجتهدی [برای] پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی. - [بی جا]: دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۹.
۴. تشیع و مدرنیته در ایران معاصر، گروه تاریخ و اندیشه موسسه امام خمینی (ره)، قم: انتشارات موسس امام خمینی (ره)، ۱۳۸۷.
۵. تاریخ موسسات تمدنی جدید در ایران، نگارش حسین محبوبی اردکانی. - ویرایش ۲. - تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ، ۱۳۷۰.
۶. فلسفه تجدد در ایران، موسی نجفی، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۳.
۷. پرسش از ماهیت مدرنیته در ایران، دکتر نجفی، تهران: انتشارات سوره، ۱۳۸۷.
۸. مؤلفه های غرب گرایی در تاریخ تحولات ایران، به اهتمام گره تحقیقات سیاسی اسلام پژوهشگاه علوم انسانی م مطالعات فرهنگی، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۱.
۹. رویارویی فرهنگی ایران و غرب در دوره معاصر / رضا داوری... [و دیگران]. - تهران: سروش، ۱۳۷۵.
۱۰. مدرنیسم و دینداری در ایران / مصطفی تقوی مقدم. - تهران: نشر عابد، ۱۳۸۰.
۱۱. چالش سنت و مدرنیته در ایران: از مشروطه تا ۱۳۲۰ / محمد سالار کسرائی. - تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۹.

عنوان درس به فارسی:		تمدن شناسی تطبیقی (اسلام و غرب)	
عنوان درس به انگلیسی:		Comparative Civilization	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:		ندارد	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۲	
		نظری ☒ پایه ☐ عملی ☐ تخصصی ☒ نظری-عملی ☐ اختیاری ☐ رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحقیق در مطالعات معاصر به ویژه انقلاب اسلامی و آینده آن یعنی تمدن اسلامی

اهداف ویژه: بررسی تحلیلی - تطبیقی ابعاد مختلف تمدن اسلامی و غربی

پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. کلیات

- مفهوم تمدن و نسبت آن با فرهنگ
- تمدن اسلامی
- تمدن غربی
- ضرورت تمدن شناسی تطبیقی
- روش تمدن شناسی تطبیقی (زمینه شناسی، تحلیل نظام های عینی، تحلیل نظام های معرفتی و ...)
- پیشینه تمدن شناسی تطبیقی اسلام و غرب

۲. مقایسه عناصر تمدن ساز در تمدن های اسلامی، غربی و شرقی

- عناصر معرفتی تمدن ها
- عناصر فرهنگی تمدن ها
- عناصر عینی تمدن ها

۳. مقایسه فراز و فرود تمدن های اسلامی، غربی و شرقی

- تنوع زمانی و جغرافیایی واحدهای تمدنی
- ادوار کلی فراز و فرودهای تمدنی.

۴. مقایسه وضعیت موجود تمدن های اسلامی، غربی و شرقی

۵. تعاملات تمدنی در میان تمدن های اسلامی، غربی و شرقی

۶. مقایسه آسیب شناسانه تمدن های اسلامی، غربی و شرقی

۷. مقایسه آینده تمدن های اسلامی، غربی و شرقی

ن) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. تاریخ تمدن اسلام/ تألیف جرجی زیدان؛ ترجمه و نگارش علی جواهر کلام. - [تهران]: امیر کبیر، ۱۳۳۳.
۲. پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران از پیدایش تا شکوفایی/ علی اکبر ولایتی؛ [برای] وزارت امور خارجه، مرکز اسناد و خدمات پژوهشی. - تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۲.
۳. تمدن اسلام و عرب/ تألیف گوستاولوبون؛ ترجمه هاشم حسینی. - تهران: کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۴۷.
۴. هفت قرن فراز و نشیب تمدن اسلامی در اسپانیا/ ایگناسیو اولانوگوت؛ مترجم ناصر موفقیان. - [تهران]: شباویز، ۱۳۶۵.
۵. نقش شیعه در تمدن اسلامی/ علی اکبر ولایتی، تهران، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۸۹.
۶. تاریخ تمدن؛ تحلیلی از تاریخ جهان از آغاز تا عصر حاضر/ ارنولد توین بی؛ ترجمه یعقوب آژند. - تهران: مولی، ۱۳۶۸.
۷. تاریخ تمدن/ ویل دورانت [و آریل دورانت]؛ مترجمان احمد آرام ... [و دیگران]؛ [و دیگران]. - تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰.
۸. تاریخ تمدن/ هنری لوکاس؛ ترجمه عبدالحسین آذرنگ. - تهران: کیهان، ۱۳۶۶.
۹. آینده اسلام و غرب: برخورد تمدنها یا همزیستی مسالمت آمیز؟/ نویسنده شیرین هانتر؛ ترجمه همایون مجد. - تهران: نشر و پژوهش فرزاد روز، ۱۳۸۰.
۱۰. برخورد تمدن ها و بازسازی نظم جهانی/ نوشته ساموئل پی هانتینگتون؛ ترجمه محمدعلی حمید رفیعی. - تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۷۸.
۱۱. پژوهش اجمالی در: وامداری غرب نسبت به شرق بویژه اسلام و ایران "در حوزه علم، معرفت و دانایی، محمد آراسته خو، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی. تهران ۱۳۷۹.

عنوان درس به فارسی:		شرق‌شناسی و ایران معاصر	
عنوان درس به انگلیسی:		Oriental Studies and Contemporary Iran	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	ندارد	
تخصصی ☒	عملی ☐		
اختیاری ☐	نظری-عملی ☐		
رساله / پایان‌نامه ☐		۲	تعداد واحد:
		۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: آشنایی با ماهیت و ابعاد مختلف شرق‌شناسی و جایگاه و تأثیر آن در مطالعات ایران معاصر

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

مفهوم شناسی: شرق و غرب، شرق‌شناسی، شرق‌شناس

ماهیت شرق‌شناسی: طرح (پروژه) یا فرایند (پروسه) - مکتب یا روش - و ...)

تاریخچه، ادوار و انواع شرق‌شناسی (دوره شکل‌گیری، شرق‌شناسی کلاسیک، شرق‌شناسی نوین)

۲. روش‌شناسی غالب در پژوهش‌های شرق‌شناسی

- قرارداد شرق به عنوان متعلق شناسایی (نگاه ابژکتیو به شرق)

- نسخه‌شناسی (فیلولوژی).

- تعمیم‌گرایی و پیش‌داوری

- غیریت‌سازی

- پدیدارشناسی

- تاریخی‌گری و ...

۳. رابطه شرق‌شناسی و استعمار

- شرق‌شناسی؛ پشتوانه تئوریک استعمار

- استعمار؛ بستر رشد شرق‌شناسی

- بررسی نمونه‌های همکاری جریان شرق‌شناسی و استعمار در ایران و ...

۴. تاریخچه شرق‌شناسی در ایران معاصر

- دوره صفویه

- دوره قاجار

- دوره پهلوی

- دوره جمهوری اسلامی

۵. طبقه‌بندی صنفی شرق‌شناسان در ایران معاصر

- شرق‌شناسان سیاسی

- شرق‌شناسان سیاح

- شرق‌شناسان پژوهشگر (آکادمیک)

۶. موضوعات مهم مورد مطالعه شرق‌شناسان در ایران معاصر

- نظام سیاسی و حکومتی
- نظام معیشتی
- آداب و رسوم اجتماعی
- وضعیت اقلیت‌های مذهبی
- وضعیت و نظام مذهبی
- وضعیت علوم در ایران
- وضعیت و نظام حقوقی و ...

۷. تأثیر شرق‌شناسی بر مطالعات ایرانیان

۸. وضعیت امروزین شرق‌شناسی و چالش‌های پیش‌رو

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

استفاده از منابع اصلی شرق‌شناسان

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق‌شناسی / محمد الدسوقی؛ ترجمه محمودرضا افتخارزاده. - تهران: هزاران، ۱۳۷۶.

۲. شرق‌شناسی / ضیاءالدین سردار؛ ترجمه محمدعلی قاسمی. - تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷.

۳. شرق‌شناسی / ادوارد سعید؛ ترجمه عبدالرحیم گواهی. - [تهران]: نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱.

۴. شرق‌شناسی و اسلام‌شناسی غربیان: تاریخچه، اهداف، مکاتب و گستره فعالیت مستشرقان / محمدحسین زمانی. - قم: بوستان

کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۵.

۵. سموم الاستشراق والمستشرقین فی العلوم الاسلامیه / تألیف انور الجندی. - بیروت: دارالجلیل؛ القاهرة: مکتبه التراث الاسلامی،

۱۴۰۵ ق.

۶. ایران و ایرانی، بتحقیق درصمد سفرنامه خارجی (مربوط به دوران قاجاریان) / تألیف غلامرضا انصاف‌پور. - [تهران]: کتابفروشی

زوار، ۱۳۶۳

۷. ایران از نظر خاورشناسان / ترجمه رضازاده شفق. - تهران: اقبال، ۱۳۳۵.

۸. رویکردی جامعه‌شناختی به شرق‌شناسی، پست مدرنیسم و جهانی‌شدن / برایان. اس. ترنر؛ ترجمه محمدعلی محمدی. - تهران:

یادآوران، ۱۳۸۴.

مجموعه مقالات انجمن‌واره بررسی مسائل ایران‌شناسی / به کوشش علی موسوی گرمارودی. - تهران: وزارت امور خارجه، دفتر

مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹.

عنوان درس به فارسی:		سمینار فلسفه سیاسی غرب	
عنوان درس به انگلیسی:		Seminar on Western Political Philosophy	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر: مقاله پژوهشی ☒

هدف کلی: مهارت تحلیل فلسفه‌های مضاف

اهداف ویژه: فهم، تبیین و بررسی فلسفه سیاسی غرب با استفاده از منابع دست اول در جهت کسب مهارت محتوایی و دستیابی به افق‌های جدید برای پژوهش در حوزه فلسفه سیاسی
(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. فلسفه سیاسی غرب کلاسیک

- مفاهیم و مسائل مهم دوران کلاسیک
- مکاتب و اندیشمندان مهم و تأثیرگذار (یونان باستان: سقراط، افلاطون و ارسطو، روم باستان: سیسرون، مسیحیت: آگوستین و آکویناس)
- سیر تحولات فکری و زمینه‌های آن

۲. فلسفه سیاسی غرب مدرن

- مفاهیم و مسائل مهم دوران مدرن
- مکاتب و اندیشمندان مهم و تأثیرگذار (ماکیاولی، هابز، اسپینوزا، لاک، روسو، کانت، هگل، مارکس و نیچه)
- سیر تحولات فکری و زمینه‌های آن

۳. فلسفه سیاسی غرب معاصر

- مفاهیم و مسائل مهم دوران معاصر
- مکاتب و اندیشمندان مهم و تأثیرگذار (ماکس وبر، مارکوزه، لئو اشتراوس، پوپر، هانا آرنتم، اولر)
- سیر تحولات فکری و زمینه‌های آن

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ارائه بحث توسط دانشجویان

استفاده از منابع اصلی برای ارائه سمینار و تدریس

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۵۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

با توجه به این که این درس در قالب سمینار برگزار می‌شود، منابع آن با راهنمایی استاد و تحقیق دانش پژوهان تعیین خواهد شد

عنوان درس به فارسی:		مناسبات روحانیت و دولت در ایران معاصر	
عنوان درس به انگلیسی:		The Relationship between the Clergy and the Government in Contemporary Iran	
نوع درس و واحد			
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر: دیدار با علما و مراجع ☒

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: بررسی مناسبات روحانیت و دولت در ایران معاصر و تحلیل مبانی، اصول و روش‌های حاکم بر آن (پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات:

- دولت در ایران معاصر: ادوار، گونه‌ها و کارکردها
- روحانیت در ایران معاصر: خاستگاه، ساختار، رسالت‌ها، کارکردها و جایگاه اجتماعی
- ۲. سیر تحول مناسبات روحانیت و دولت در دوره‌های مختلف تاریخی

- دوره صفویه
- دوره قاجاریه
- دوره پهلوی
- دوره جمهوری اسلامی

۳. مبانی و اصول حاکم بر مناسبات دولت و روحانیت

- نفی سبیل
- تقیه
- عدالت و نفی ظلم
- قدر مقدور
- حفظ بیضه اسلام
- حفظ اعتقادات دینی مردم و ...

۴. تحلیل محورهای کلی مناسبات روحانیت و دولت بر اساس مبانی و اصول حاکم

- نوع نظام سیاسی حاکم: (سلطنت، مشروطه، جمهوری، جمهوری اسلامی و ...)
- حضور علما در مناصب حکومتی
- روابط دولت با مردم
- سیاست خارجی حکومت
- سیاست‌های فرهنگی حکومت

• سیاست‌های حقوقی و قضایی حکومت

• سیاست‌های اقتصادی حکومت

۵. آسیب‌شناسی مناسبات روحانیت و دولت در ایران

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. الفقهاء حکام علی الملوك: علماء ایران من العهد الصفوی الى العهد البهلوی ۱۵۰۰-۱۹۷۹ م/ تألیف حسن الدحیلی. - بیروت: دارالاضواء، ۱۴۰۶ ق.

۲. تعامل دیانت و سیاست در ایران/ موسی نجفی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۷۸.

۳. دین و سیاست در اندیشه سیاسی معاصر/ حمیدرضا اسماعیلی. - تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۶.

۴. نهضت روحانیون ایران/ علی دوانی. - [تهران]: مؤسسه خیریه و فرهنگی امام رضا(ع)، [۱۳۶۰].

۵. مرجعیت و سیاست در عصر غیبت/ علی نقی ذبیح‌زاده. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.

۶. ساختار نهاد و اندیشه دینی در ایران عصر صفوی (تاریخ تحولات دینی ایران در سده‌های دهم تا دوازدهم هجری قمری)/ منصور صفت‌گل. - تهران: رسا، ۱۳۸۱.

۷. علما و مشروعیت دولت صفوی/ محمدعلی حسینی‌زاده. - [قم]: انجمن معارف اسلامی، [بی‌تا].

۸. چالش‌های روحانیت با رضاشاه (بررسی علل چالش‌های سنت‌گرایی با نوگرایی عصر رضاشاه)/ داوود امینی. - تهران: نشر سپاس، ۱۳۸۲.

۹. علما و رژیم رضا شاه: نظری بر عملکرد سیاسی - فرهنگی روحانیون در سالهای ۱۳۰۵-۱۳۲۰ ش/ حمیدرضا بصیرت‌منش. - تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۷۶.

۱۰. روحانیت و نهضت ملی شدن صنعت نفت/ بکوشش گروهی از هواداران نهضت اسلامی ایران در اروپا. - قم: نشر روح، ۱۳۵۸.

۱۱. جریان‌ها و جنبش‌های مذهبی - سیاسی ایران (از روی کارآمدن محمدرضا شاه تا پیروزی انقلاب اسلامی) سالهای ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷/ رسول جعفریان. - تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۱.

۱۲. نقش روحانیت شیعه در انقلاب اسلامی ایران/ احمد نقیب‌زاده، وحید امانی زوارم. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۲.

عنوان درس به فارسی:		نقش استعمار در ایران معاصر	
عنوان درس به انگلیسی:		The role of colonialism in contemporary Iran	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:		ندارد	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ■ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: بررسی پیامدهای استعمار در ایران معاصر و واکنشهای مختلف در مواجهه با آن

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۶. تبیین پدیده استعمار:

- ماهیت
- زمینه‌ها
- تاریخچه
- ابعاد (سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی)
- مراحل (کهنه، نو، فرانو)
- رویکردهای مطالعاتی

۷. ابعاد و مراحل استعمار در ایران معاصر

۸. مروری بر قراردادهای استعماری در ایران معاصر

۹. عکس العمل ایرانیان در قبال استعمار

- دولت‌ها
- نخبگان
- مردم

۱۰. پیامدهای مختلف استعمار در ایران

- کوتاه مدت
- بلند مدت
- آشکار و پنهان

۱۱. دیدگاه‌ها و نظریه‌های مختلف درباره استعمار در ایران (با تأکید بر رویکرد حاکمان، علما و منورالفکران)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال ۸۰ درصد
- آزمون پایان نیم سال ۲۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

نقشه‌های سیاسی و جغرافیایی کشورهای مختلف

۱. بیل، جیمز، شیر و عقاب: روابط بدفرجام ایران و آمریکا، ترجمه برلیان فروزنده، تهران، نشر فاخته، ۱۳۷۱.
۲. پژوهشی در تاریخ معاصر ایران: برخورد شرق و غرب در ایران (۱۹۵۰ - ۱۹۰۰) تألیف مریم میراحمدی. - مشهد: آستان قدس رضوی، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۶۸.
۳. حائری، عبدالهادی، نخستین رویارویی‌های اندیشه گران ایران با دو رویه بورژوازی غرب، تهران، امیر کبیر، ۱۳۶۷.
۴. رینولدز، چارلز، وجوه امپریالیسم، ترجمه سید حسین سیف‌زاده، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۱.
۵. لیتین، ویلهم، ایران از نفوذ مسالمت‌آمیز تا تحت‌الحمايگی (۱۹۱۹ - ۱۸۶۰)، ترجمه مریم میراحمدی، تهران، مؤسسه انتشارات معین، ۱۳۶۷.
۶. محمود، محمود، تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در قرن نوزدهم میلادی، ۸ جلد، تهران، اقبال.
۷. معاونت پژوهش (گروه علوم سیاسی)، مجموعه مقالات همایش استعمار فرانسه، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۷.
۸. مهدوی، عبدالرضا هوشنگ، تاریخ روابط خارجی ایران: از ابتدای دوران صفویه تا پایان جنگ جهانی (۱۹۴۵-۱۵۰۰)، تهران، امیر کبیر، ۱۳۶۴.
۹. مومسن، ولفانگ، تئوری‌های امپریالیسم، ترجمه کورش زعیم، تهران، امیر کبیر، ۱۳۶۳.
۱۰. الهی، همایون، شناخت ماهیت و عملکرد امپریالیسم، تهران، قومس، ۱۳۸۳.
۱۱. واعظی، حسن، بررسی سیاست‌های آمریکا در ایران، تهران، سروش، ۱۳۷۹.

عنوان درس به فارسی:		سیر تحول اندیشه سیاسی در ایران اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		The evolution of political thought in Iran	
نوع درس و واحد			
پایه		ندارد	
نظری ■			
تخصصی □			
عملی □			
اختیاری ■		۲	
نظری-عملی □			
رساله / پایان نامه □		۲	
		تعداد واحد:	
		تعداد ساعت:	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: بررسی ابعاد مختلف اندیشه سیاسی و چگونگی تحول آن در ایران

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

- خاستگاه و منشأ اندیشه سیاسی
- امکان اندیشه ورزی سیاسی در تفکر دینی
- جایگاه دانش سیاسی در طبقه‌بندی علوم اسلامی
- ۲. گونه‌شناسی اندیشه‌ورزی سیاسی در ایران اسلامی

- فلسفه سیاسی
- سیاست‌نامه و اندرزنامه
- شریعت‌نامه
- فقه سیاسی
- کلام سیاسی

۳. منطق و ابعاد تحول اندیشه سیاسی

- بیان تحولات درونی هریک از گونه‌های اندیشه‌ورزی سیاسی
- تبیین چگونگی تحول گونه‌های اندیشه‌ورزی سیاسی به یکدیگر
- بررسی عوامل قبض و بسط کمی اندیشه‌ورزی سیاسی

۴. تأثیر متقابل اندیشه سیاسی و تحولات تاریخی ایران اسلامی

۵. وضعیت امروزی اندیشه‌ورزی سیاسی در ایران

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال ۲۰ درصد
- آزمون پایان نیم سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. تأملات سیاسی در تاریخ تفکر اسلامی (مجموعه مقالات) / باهتمام موسی نجفی. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات

فرهنگی، ۱۳۷۴.

۲. مراتب ظهور فلسفه سیاست در تمدن اسلامی (طبقه‌بندی متون و فلسفه تاریخ سیاست در اسلام و ایران) / موسی نجفی. - تهران: دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۲.
۳. دوام اندیشه سیاسی در ایران: ارزیابی تحلیلی نظریه زوال اندیشه سیاسی / محمدناصر تقوی؛ تهیه پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، پژوهشکده علوم و اندیشه سیاسی. - قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۴.
۴. اندیشه سیاسی در اسلام معاصر / نوشته حمید عنایت؛ ترجمه بهاءالدین خرمشاهی. - تهران: خوارزمی، ۱۳۶۵.
۵. درآمدی فلسفی بر تاریخ اندیشه سیاسی در ایران / جواد طباطبائی. - تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۷.
۶. زوال اندیشه سیاسی در ایران / جواد طباطبائی. - تهران: کویر، ۱۳۷۳.
۷. فقه سیاسی شیعه، سازوکارهای تحول در دوران معاصر، سید کاظم سید باقری، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۸.

عنوان درس به فارسی:		بازتاب جهانی انقلاب اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		The global reflection of the Islamic Revolution	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	ندارد	
تخصصی ☐	عملی ☐		
اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۲	
رساله / پایان نامه ☐		۲	
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحقیق در مطالعات معاصر به ویژه انقلاب اسلامی و آینده آن یعنی تمدن اسلامی

اهداف ویژه: بررسی تأثیرات انقلاب اسلامی بر ابعاد گوناگون تحولات منطقه‌ای و جهانی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

• ماهیت و ویژگی‌های انقلاب اسلامی

• وضعیت جهان در زمان ظهور انقلاب اسلامی

۲. تأثیر انقلاب اسلامی بر اندیشه‌ها و الگوهای فکری حاکم (مارکسیسم، لیبرالیسم، ناسیونالیسم و ...)

۳. تأثیر انقلاب اسلامی بر نظام، روابط و سیاست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی

۴. تأثیر انقلاب اسلامی بر جنبش‌های اسلامی و غیراسلامی

۵. تأثیر انقلاب اسلامی بر معنویت‌گرایی، و بیداری دینی، اسلامی و شیعی

۶. واکنش قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای نسبت به انقلاب اسلامی

۷. تأثیر انقلاب اسلامی بر نظریه‌ها و دیدگاه‌های علمی

• نظریه‌های علوم اجتماعی (نظریه‌های انقلاب، جامعه‌شناسی دین و ...)

• نظریه منجی‌گرایی یا موعودگرایی و غیره

۸. تأثیر سیاست صدور انقلاب اسلامی بر بازتاب انقلاب در جهان و آسیب‌شناسی شیوه‌های صدور

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دعوت از شخصیت‌های خارجی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. منوچهر محمدی، بازتاب جهانی انقلاب اسلامی، سازمان انتشارات، ۱۳۸۶

۲. محمد باقر حشمت زاده، تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر کشورهای اسلامی، سازمان انتشارات، ۱۳۸۵

۳. مهدی طاهری (به اهتمام)، بازخوانی تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر بیداری جهان مسلمانان (مجموعه مقالات)، مرکز بین الملل ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۸۸

۴. فصلنامه فرهنگی، سیاسی، تاریخی حضور، موسسه نژادتنظیم و نشر آثار امام، ش ۱۸، زمستان ۱۳۷۵.

۵. حمزه امرایی، انقلاب اسلامی ایران و جنبش‌های معاصر اسلامی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳

۶. محسن مجرد، تأثیر انقلاب اسلامی بر سیاست بین‌الملل، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۶.

محمدرضا دهشیری، بازتاب مفهومی و نظری انقلاب اسلامی ایران در روابط بین‌الملل، انتشارات علمی فرهنگی، تهران، ۱۳۸۸.

عنوان درس به فارسی:		متن‌شناسی تاریخی؛ با تأکید بر ایران معاصر	
عنوان درس به انگلیسی:		Historical textology; With emphasis on contemporary Iran	
نوع درس و واحد			
پایه ☐ نظری ☐		ندارد	
تخصصی ☐ عملی ☐			
اختیاری ☒ نظری-عملی ☒		۲	
رساله / پایان‌نامه ☐		۲	
		تعداد واحد:	
		تعداد ساعت:	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر: دیدار از کتابخانه مجلس و مراکز اسناد ☒

هدف کلی: توان تحقیق و پژوهش در اندیشه‌های سیاسی اجتماعی

اهداف ویژه: بررسی و شناخت انواع منابع و متون تاریخی ایران معاصر و کسب توانایی بیشتر در استفاده از منابع اصلی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

نظری:

۱. انواع منابع و متون تاریخی: نقلی، تحلیلی، ترکیبی (نقلی - تحلیلی)؛
۲. اسناد تاریخی: تعریف، جایگاه، انواع (مکتوب و غیرمکتوب؛ شخصی، دولتی، خارجی؛ و ...)
۳. خاطرات: تعریف، جایگاه، انواع (روزانه یا غیرروزانه؛ شفاهی یا مکتوب؛ و ...)
۴. ملاک‌های اصلی بودن یک منبع و بررسی مراتب آن؛
۵. عوامل و انواع جعل و تحریف در تاریخ‌نگاری و راه‌های شناخت آن؛
۶. رویکردهای کلی در تاریخ‌نگاری معاصر ایران؛
۷. مکاتب تاریخ‌نگاری غربی و تأثیر آن در تاریخ‌نگاری ایران معاصر؛

عملی:

۱. انتخاب، بررسی و قرائت کتاب‌هایی از تواریخ کهن و اصلی دوره صفویه و قاجار (به فارسی، عربی و انگلیسی)؛
۲. آشنایی با مراکز اسنادی و تاریخ‌نگاری معاصر ایران (در داخل و خارج کشور) و بازدید از برخی مراکز مهم؛

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

استفاده از اسناد و منابع دست اول تاریخی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. رسول جعفریان، آشنایی مقدماتی با روش تحقیق در تاریخ، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.
۲. یعقوب آژند (ترجمه و تألیف)، تاریخ‌نگاری در ایران، تهران، نشر گستره، ۱۳۸۰.
۳. برت‌گک. فراگنر، خاطرات نویسی ایرانیان، ترجمه مجید جلیوند رضایی، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۷.
۴. جمعی از نویسندگان، مجموعه مقالات اولین همایش اسناد و تاریخ معاصر، ۳ جلد، تهران، مرکز بررسی اسناد تاریخی،

[۱۳۸۱].

۵. جمعی از نویسندگان، آموزه، کتاب چهارم (جریان‌شناسی تاریخ‌نگاری مشروطیت)، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۶. عزت‌الله رادمنش، مکتب‌های تاریخی و تجددگرایی تاریخ، تهران، موسسه فرهنگی پیک ستاره دانش، ۱۳۷۹.
۷. عبدالحسین نوایی (تألیف و گردآوری)، متون تاریخی به زبان فارسی، تهران، سمت، ۱۳۷۶.
۸. یعقوب توکلی، سبک‌شناسی تاریخ‌نگاری معاصر ایران (با تأکید بر تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی ایران)، قم، مؤسسه اندیشه و فرهنگی دینی، ۱۳۸۷.
۹. محمدباقر آرام، اندیشه تاریخ‌نگاری عصر صفوی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۶.
۱۰. تاریخ‌نگاری عصر صفویه و شناخت منابع و مأخذ/ تألیف جهانبخش ثواقب. - شیراز: نوید شیراز، ۱۳۸۰.
۱۱. سیمین فصیحی، جریان‌های اصلی تاریخ‌نگاری در دوره پهلوی، مشهد، نشر نوند، ۱۳۷۲.
۱۲. ابوالفضل شکوری، جریان‌شناسی تاریخ‌نگاری‌ها در ایران معاصر، قم، بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۷۱.

عنوان درس به فارسی:		هویت ملی ایرانیان (با تأکید بر ایران معاصر)	
عنوان درس به انگلیسی:		Iranian national identity	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: تحلیل چرستی «هویت ملی» و بررسی ابعاد هویت ملی ایرانیان در تحولات تاریخی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

- مفاهیم: هویت، ملت، ملیت، دولت - ملت، ملی گرایی و هویت ملی
- رویکردهای نظری: فلسفی، جامعه‌شناختی، سیاسی، تاریخی و ترکیبی

۲. ماهیت هویت ملی

- امری ثابت یا سیال
- بسیط یا مرکب
- عنصر غیریت در هویت ملی

۳. عناصر سازنده و مؤلفه‌های هویت ملی و نسبت آنها با یکدیگر

- نژاد، زبان، مذهب، جغرافیا، تاریخ، فرهنگ و ...

۴. تجلیات گوناگون هویت ملی

- اجتماعی، تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، دینی، فرهنگی، زبانی و ادبی، هنری و ...

۵. نظریه‌های مختلف در مورد هویت ملی ایرانیان

۶. هویت ملی ایرانیان در دوره‌های مختلف تاریخی (زمینه‌ها، عوامل، مؤلفه‌ها، تجلیات و ...)

- ایران قبل از اسلام

- ایران دوره اسلامی

- دوره صفویه

- دوره قاجار

- دوره پهلوی

- دوره جمهوری اسلامی

۷. چالش‌های فعلی هویت ملی در ایران

- تهاجم فرهنگی غرب

- جهانی شدن

- حرکت‌های قومیتی

- اقلیت‌های مذهبی (اختلاف شیعه و سنی)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مؤلفه‌های هویت ملی در ایران/ به‌اهتمام گروه تحقیقات سیاسی اسلام (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی). - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛ مشهد: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها (دانشگاه فردوسی مشهد)، ۱۳۸۱.

۲. ایرانیان و هویت ملی/ رضا شعبانی. - تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، سازمان انتشارات، ۱۳۸۵.

۳. جمهوری اسلامی و مسئله هویت ملی/ علیرضا زهیری؛ [تهیه‌کننده] پژوهشکده علوم و اندیشه سیاسی. - قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۹.

۴. خدمات متقابل اسلام و ایران/ نوشته مرتضی مطهری. - قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، [۱۳۵۷].

۵. مسئله هویت ایرانیان امروز: ایفای نقش در عصر یک تمدن و چند فرهنگ/ فرهنگ رجایی. - تهران: نشر نی، ۱۳۸۲.

۶. ساحت معنوی هویت ملی ایرانیان/ موسی نجفی. - قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۴.

۷. ناسیونالیسم: نظریه، ایدئولوژی، تاریخ/ آنتونی دی. اسمیت؛ مترجم منصور انصاری. - تهران: موسسه مطالعات ملی، تمدن ایرانی، ۱۳۸۳.

۸. فصلنامه مطالعات ملی، موسسه مطالعات ملی، شماره‌های ۵ (پاییز ۷۹)، ۱۸ (زمستان ۸۲) و ۲۰ (بهار ۸۳).

عنوان درس به فارسی:		جریان شناسی فکری - سیاسی دوره جمهوری اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		Intellectual-political flow of the Islamic Republic	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☒ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر

اهداف ویژه: تحلیل و بررسی ابعاد گوناگون جریان‌های فکری - سیاسی دوره جمهوری اسلامی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات

• مفاهیم: جریان، گروه، حزب، جبهه، تشکل و ائتلاف

• روش‌شناسی تحلیل جریان‌های فکری - سیاسی

۲. مبانی و ریشه‌های فکری جریان‌های سیاسی ایران در صد سال اخیر

• اسلام

• لیبرالیسم

• ناسیونالیسم

• مارکسیسم

۳. جریان‌های فکری - سیاسی سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۰

• جریان اسلامی (جامعه‌مدرسین، جامعه روحانیت مبارز، حزب جمهوری اسلامی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی،

انجمن حجتیه، حزب خلق مسلمان آذربایجان و ...)

• جریان چپ (حزب توده، چریک‌های فدایی خلق، پیکار و ...)

• جریان ملی‌گرایی (جبهه ملی)

• جریان‌های التقاطی (نهضت آزادی، سازمان مجاهدین خلق، فرقان، آرمان مستضعفین، جنبش مسلمانان مبارز و ...)

۴. جریان‌های فکری - سیاسی دهه ۱۳۶۰

• جریان‌های تأثیرگذار: جریان اسلامی چپ‌گرا (مجمع روحانیون مبارز و گروه‌های همسو: دفتر تحکیم و ...)

• جریان اسلامی سنتی (جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه روحانیت مبارز تهران و گروه‌های همسو: جامعه اسلامی

مهندسين و ...)

• جریان‌های حاشیه‌ای (نهضت آزادی، مجاهدین خلق و ...)

۵. جریان‌های فکری - سیاسی دهه ۱۳۷۰ به بعد

• جریان اسلامی لیبرال (کارگزاران سازندگی، مجمع روحانیون مبارز، جبهه مشارکت ایران اسلامی، سازمان مجاهدین

انقلاب، نهضت آزادی، دفتر تحکیم وحدت و ...)

• جریان اسلامی اصول‌گرا (جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه روحانیت مبارز تهران، جامعه اسلامی مهندسين،

جمعیت ایثارگران انقلاب اسلامی، آبادگران ایران اسلامی و ...)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دعوت از شخصیت‌های سیاسی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. جریان‌شناسی سیاسی در ایران / علی دارابی. - تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۸
۲. جریان‌ها و سازمان‌های مذهبی سیاسی ۵۷-۱۳۲۰، رسول جعفریان
۳. روشنفکری و سیاست، جهاندار امیری، مرکز اسناد انقلاب اسلامی،
۴. نقد و ارزیابی گفتمان‌های سیاسی - اجتماعی مطرح در جمهوری اسلامی، بهرام اخوان کاظمی، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۸.
۵. لیبرالیسم ایرانی: بررسی جریان‌های راست در ایران، جهاندار امیری، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۸

عنوان درس به فارسی:		اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) و مبانی نظری آن	
عنوان درس به انگلیسی:	Imam Khomeini's political thought and its theoretical foundations	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی: توانایی تحلیل میان رشته‌ای اندیشه و تحولات سیاسی اجتماعی معاصر
اهداف ویژه: آشنایی با مبانی و مؤلفه‌های اساسی اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) درباره پیشینه انقلاب اسلامی
پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کلیات:

- مفهوم‌شناسی: اندیشه سیاسی، سیره سیاسی
- روش‌شناسی اندیشه سیاسی امام خمینی
- منابع و متون (آثار) اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)
 - متون فلسفی - عرفانی
 - متون اصولی و فقهی
 - متون سیاسی - اجتماعی

۲. عوامل مهم تأثیرگذار بر اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

- تحولات سیاسی - اجتماعی
- تحصیلات و اساتید
- خانواده و ...

۳. مبانی و بنیادهای نظری اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

- مبانی فلسفی
- مبانی عرفانی
- مبانی کلامی
- مبانی فقهی و اصولی

۴. مؤلفه‌های اساسی اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

- مفاهیم بنیادین (مصلحت، عدالت، آزادی، حق و تکلیف، قانون و ...)
- نسبت دین و سیاست
- حکومت در دوران غیبت

ضرورت تشکیل حکومت

ماهیت و شکل حکومت

مشروعیت حکومت

اهداف حکومت اسلامی

مقایسه حکومت اسلامی با سایر حکومت‌ها

حقوق و تکالیف مردم در حکومت اسلامی

- مبانی و اصول سیاست خارجی
- نظریه ولایت فقیه

- چپستی و مفهوم ولایت فقیه
- مناصب و مراتب ولایت فقیه
- حدود اختیارات ولی فقیه
- براهین اثبات ولایت فقیه
- شرایط و ویژگی های ولی فقیه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

منابع اصلی:

۱. امام خمینی، کتاب البیع، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، تهران.
۲. امام خمینی، کشف اسرار، نشر محمد، بی تا.
۳. امام خمینی، ولایت فقیه، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، تهران.
۴. امام خمینی، صحیفه امام، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، تهران.
۵. امام خمینی، مصباح الهدایه، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، تهران.
۶. حکومت اسلامی و ولایت فقیه، در اندیشه امام خمینی، تبیان، دفتر چهارم، مؤسسه نشر و تنظیم آثار امام خمینی ره
۷. مؤلفه های اندیشه سیاسی امام خمینی ره، گروه اندیشه سیاسی اسلام، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۸. فوزی، یحیی، اندیشه سیاسی امام خمینی ره، دفتر نشر معارف.
۹. جمشیدی، محمد حسین، اندیشه سیاسی امام خمینی ره، انتشارات پژوهشگاه امام خمینی و انقلاب اسلامی
۱۰. دلشاد تهرانی، مصطفی، عارض خورشید، مقدمه ای بر اندیشه سیاسی امام خمینی ره، انتشارات دریا
۱۱. مهاجرنیا، محسن، اندیشه سیاسی متفکران اسلامی، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۱۲. جهان بزرگی، احمد، اندیشه سیاسی امام خمینی ره.

